

Filozofski fakultet u Beogradu
Komisiji za obezbeđivanje kvaliteta i samovrednovanje

Godišnji statistički izveštaj o
studentskoj evaluaciji pedagoškog rada nastavnika na osnovnim studijama
za akademsku 2017/2018. godinu.

Izveštaj izradio:
dr Oliver Tošković

Sadržaj:

Broj studenata- procenjivača.....	3
Prosečne ocene nastavnika na dimenzijama procene	3
Razlike između studijskih grupa	4
Distribucija prosečnih ocena.....	5
Redovnost održavanja nastave (izdvojena analiza studentskih procena).	6
Povezanost uspeha na studijama i procena nastavnika:	8
Povezanost statusa studenata (budžetski ili samofinansirajući) i procena nastavnika: .	9
Povezanost prisustvovanja časovima i procena nastavnika:	11
Razlike između studijskih grupa u broju procenjivača.....	12
Razlike u broju procenjivača i prosečnoj oceni i odnosu na prethodnu godinu	13
Trend promene ukupne prosečne ocene fakulteta	14
Analiza instrumenta.....	15

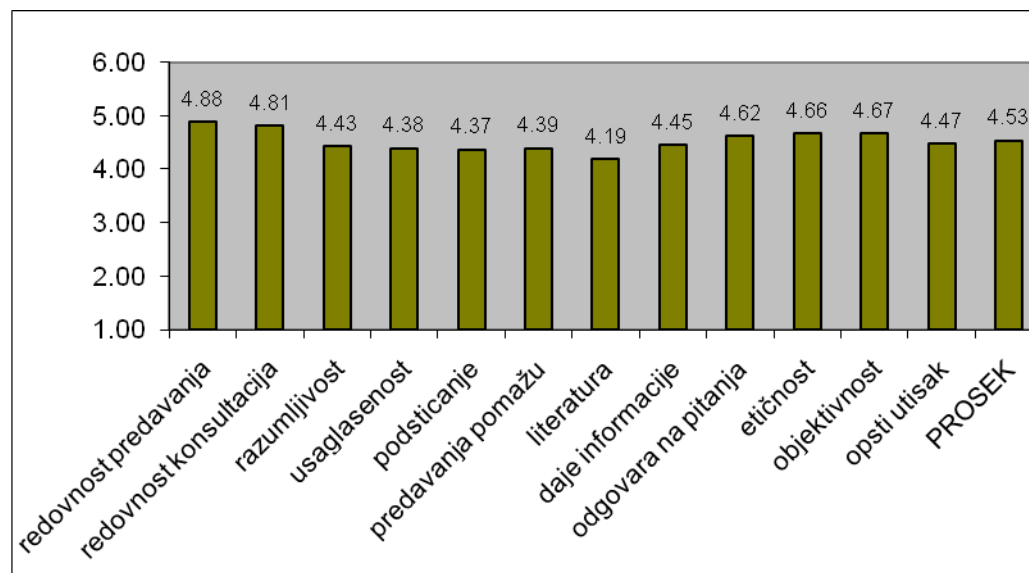
Broj studenata- procenjivača

Ukupan broj procena (upitnika) u evaluaciji pedagoškog rada nastavnika na osnovnim studijama za akademsku 2017/2018. godinu iznosi 14319. Evaluacija je rađena u papir-olovka formi na odeljenjima za etnologiju i antropologiju, filozofiju, istoriju, istoriju umetnosti, klasične nauke, andragogiju i pedagogiju, psihologiju, sociologiju, CON i kabinet za strane jezike, a u elektronskoj formi na odeljenju za arheologiju. Kada je reč o broju studenata koji procenjuju nastavnike on se kreće od 1 do 430. Ocena rada svakog trećeg nastavnika bazirana je na procenama koju daje manje od 10 studenata. Prosečan broj procenjivača po nastavniku je 29.29 (SD=38.66). Veliko odstupanje po broju procenjivača, odnosno velika SD se javlja zbog toga što su neke kurseve studenti ocenjivali i na predavanjima i na vežbama, pa je broj procenjivača na nekim kursevima dupliran (otud visok maskimalni broj procenjivača od 430). Izvesno je da postoji izrazita razlika u broju procenjivača po nastavniku, što se odražava na kvalitet dobijenih procena (pouzdanije su procene nastavnika koje daje veći broj studenata).

Prosečne ocene nastavnika na dimenzijama procene

Prosečna ocena ekstrahovana iz 12 dimenzija procene nastavničkog rada na osnovnim studijama na Filozofskom fakultetu u Beogradu u akademskoj 2017/2018. godini iznosi 4.53 (SD=0.65). Najbolje studenti procenjuju redovnost predavanja $M = 4.88$ (SD=0.45) i konsultacija, $M = 4.81$ (SD=0.59). Nešto slabije je procenjen obim i adekvatnost literature $M = 4.19$ (SD=1.06).

GRAFIKON 1. Prosečne ocene na pojedinačnim tvrdnjama upitnika za evaluaciju nastavničkog rada (Fakultet u celini).

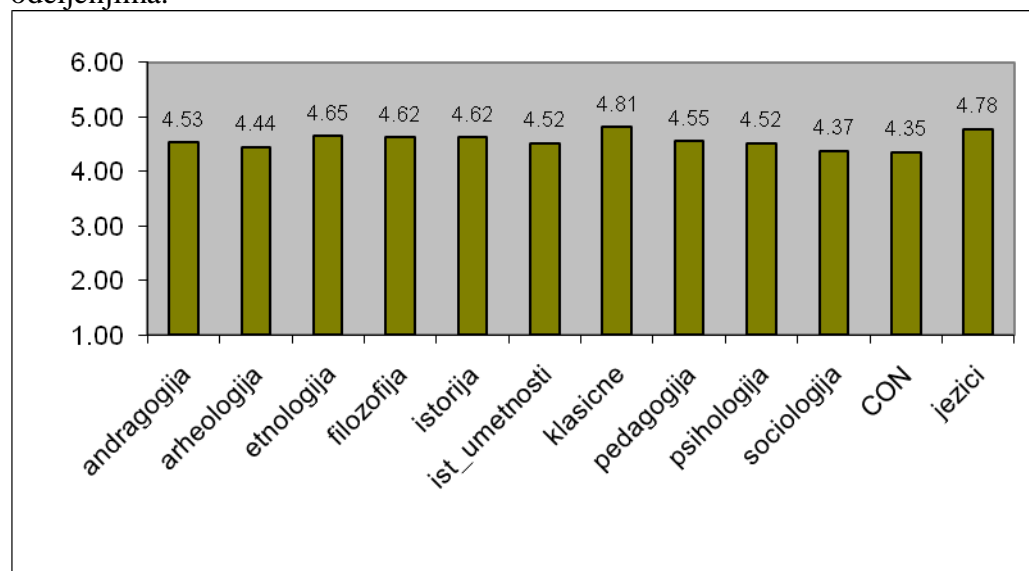

Razlike između studijskih grupa

Postoje razlike u proceni kvaliteta nastavničkog rada između studijskih grupa ($F_{(11, 14232)}=32.144$, $p< 0.01$)¹. Najvišu prosečnu ocenu dobijaju nastavnici sa Odeljenja za klasične nauke, $M = 4.81$ ($SD=0.31$) i kabineta za strane jezike, $M = 4.78$ ($SD=0.38$), a najnižu sa Odeljenja za sociologiju, $M = 4.37$ ($SD=0.77$) i CON-a $M = 4.35$ ($SD=0.63$). Međutim treba napomenuti da su razlike između grupa, iako statistički značajne, minimalne i praktično zanemarljive. Odnosno, sve grupe imaju jako visoku prosečnu ocenu, preko 4.3, pa su razlike između njih zapravo male i nebitne.

Pomenute razlike između odeljenja se odnose na pripadnost nastavnika pojedinim odeljenjima, a ne na pripadnost studenata. Dakle, razlike su dobijene na osnovu toga sa kog su odeljenja pojedini kursevi i nastavnici.

GRAFIKON 2. Prosečne ocene koje studenti dodeljuju nastavnicima/kursevima po odeljenjima.

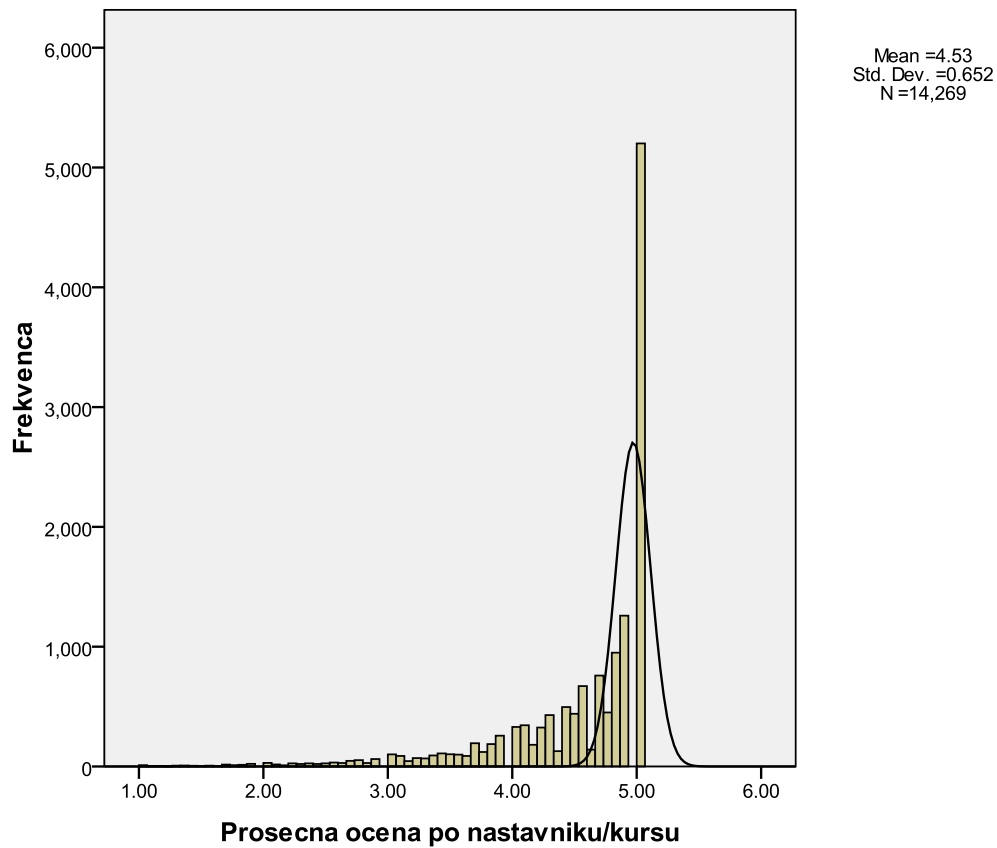

¹ Odeljenje za andragogiju i pedagogiju je razmatrano posebno za dve grupe, tj kao grupa za andragogiju i grupa za pedagogiju

Distribucija prosečnih ocena

Kada je reč o prosečnoj oceni, nastavnici koji spadaju u 2.275% (-2 SD) onih čiji je rad najniže evaluiran od strane studenata su imali prosečnu ocenu 2.59 i niže. Najniža prosečna ocena dodeljena nekom nastavniku je 1.

GRAFIKON 3. Distribucija prosečnih ocena koje studenti dodeljuju nastavniku/kursu (Fakultet u celini).

Redovnost održavanja nastave (izdvojena analiza studentskih procena).

Kada je reč o redovnosti održavanja nastave i kašnjenju, nastavnici koji spadaju u 2.275% (– 2 SD) onih čiji je rad na ovoj dimenziji procene najniže evaluiran od strane studenata su imali prosečnu ocenu 4 i niže. Najniža prosečna ocena dodeljena nekom nastavniku je 1.

GRAFIKON 4. Distribucija ocena koje studenti dodeljuju nastavniku/kursu na pitanju „Da li se nastava redovno održava- predavanja/vežbe” (Fakultet u celini).

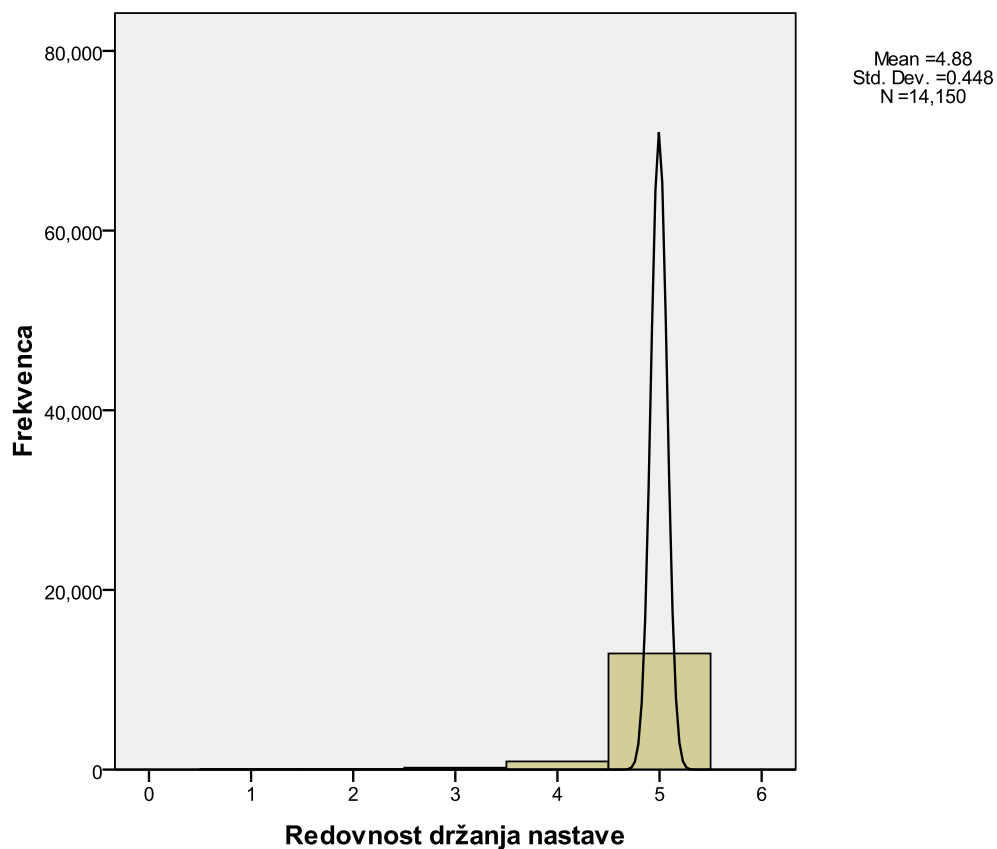

TABELA 1: Prosečne ocene na pojedinačnim tvrdnjama i ukupno, po studijskim grupama.

Studijski program ²	Broj procena		učovnos t	predava nja	učovnos t	konsulta cija	razumlji vost	usaglas nost	podstica nje	predava nja	pomažu	literatur a	daje informac ije	odgovara na pitanja	etičnost	objektiv nost	opsti utisak	PROSE K
Andragogija	562	Prosek	4.89	4.88	4.40	4.38	4.46	4.33	4.18	4.50	4.61	4.69	4.73	4.45	4.53			
		SD	0.47	0.43	0.96	0.94	1.00	1.02	1.00	0.92	0.89	0.86	0.79	0.85	0.70			
Arheologija	169	Prosek	4.86	4.87	4.32	4.36	4.24	4.32	4.33	4.42	4.61	4.63	4.65	4.32	4.44			
		SD	0.47	0.52	1.16	1.14	1.25	1.19	1.18	1.10	0.97	0.93	0.89	1.14	0.89			
Etnologija i antropologija	1046	Prosek	4.82	4.80	4.60	4.62	4.58	4.58	4.46	4.56	4.74	4.75	4.75	4.61	4.65			
		SD	0.55	0.56	0.75	0.76	0.79	0.82	0.88	0.82	0.67	0.67	0.69	0.69	0.56			
Filozofija	924	Prosek	4.86	4.84	4.52	4.55	4.39	4.60	4.45	4.51	4.70	4.78	4.84	4.59	4.62			
		SD	0.45	0.54	0.78	0.78	0.86	0.74	0.80	0.80	0.70	0.59	0.53	0.69	0.51			
Istorija	1709	Prosek	4.87	4.77	4.57	4.48	4.47	4.53	4.41	4.57	4.64	4.65	4.74	4.60	4.62			
		SD	0.44	0.66	0.81	0.90	0.92	0.90	0.97	0.84	0.79	0.81	0.67	0.78	0.62			
Istorija umetnosti	1507	Prosek	4.91	4.90	4.39	4.36	4.42	4.42	4.21	4.48	4.62	4.62	4.58	4.44	4.52			
		SD	0.37	0.38	0.97	0.99	0.99	1.02	1.08	0.93	0.85	0.84	0.89	0.87	0.68			
Klasične nauke	222	Prosek	4.90	4.83	4.76	4.78	4.73	4.81	4.73	4.70	4.88	4.88	4.93	4.80	4.81			
		SD	0.31	0.57	0.52	0.61	0.59	0.46	0.62	0.59	0.38	0.44	0.27	0.44	0.31			
Pedagogija	1494	Prosek	4.89	4.83	4.49	4.44	4.41	4.42	4.15	4.48	4.56	4.60	4.63	4.49	4.55			
		SD	0.50	0.56	0.81	0.82	0.97	0.94	1.04	0.86	0.85	0.84	0.80	0.79	0.62			
Psihologija	3447	Prosek	4.93	4.81	4.38	4.27	4.32	4.32	3.94	4.45	4.66	4.70	4.71	4.44	4.52			
		SD	0.35	0.58	0.88	1.01	0.99	1.00	1.14	0.90	0.74	0.70	0.69	0.81	0.61			
Sociologija	2831	Prosek	4.82	4.73	4.24	4.16	4.15	4.15	3.95	4.24	4.47	4.55	4.53	4.30	4.37			
		SD	0.54	0.72	1.02	1.08	1.11	1.15	1.12	1.08	0.95	0.93	0.92	0.94	0.77			
CON	45	Prosek	4.96	4.89	3.84	4.17	4.33	4.04	3.48	4.09	4.60	4.76	4.55	4.09	4.35			
		SD	0.21	0.32	1.04	1.03	0.80	1.15	1.27	1.09	0.58	0.61	0.95	0.95	0.63			
Kabinet za strane jezike	338	Prosek	4.99	4.92	4.69	4.70	4.70	4.68	4.53	4.72	4.90	4.91	4.90	4.74	4.78			
		SD	0.11	0.45	0.67	0.70	0.68	0.71	0.81	0.71	0.37	0.34	0.39	0.61	0.38			
Ukupno	14150	Prosek	4.88	4.81	4.43	4.38	4.37	4.39	4.19	4.45	4.62	4.66	4.67	4.47	4.53			
		SD	0.45	0.59	0.90	0.95	0.99	1.00	1.06	0.92	0.81	0.79	0.77	0.83	0.65			

² Odeljenje za andragogiju i pedagogiju je razmatrano posebno za dve grupe, tj kao grupa za andragogiju i grupa za pedagogiju

Povezanost uspeha na studijama i procena nastavnika:

Ispitivana je povezanost uspeha na studijama i procena nastavnika, da bi se utvrdilo da li bolje ocene nastavnicima daju studenti sa boljim uspehom. Povezanost je određivana Pirsonovim koeficijentom korelacije. Ovaj koeficijent uzima vrednosti od 0 do 1 ako je povezanost direktno proporcionalna, ili od 0 do -1 ako je obrnuto proporcionalna. Vrednosti bliže nuli označavaju nisku, a bliže 1 ili -1 visoku povezanost. Povezanost je određivana za Fakultet u celini.

Za ceo Fakultet:

Na nivou celog fakulteta jeste dobijena značajna povezanost uspeha na studijama i procena nastavnika, na samo tri pitanja i te povezanosti su boldirane u tabeli (Tabela 2). Međutim, iako značajne zbog velikog broja procena, te povezanosti su veoma male i praktično nebitne (prosečna povezanost je 0.01). Uticaj uspeha na studijama na procene je manji od 0.01%, što znači da su drugi faktori daleko važniji pri proceni nastavnika od strane studenata (preko 99.99% procene je određeno drugim faktorima).

TABELA 2: Povezanost uspeha na studijama i procena nastavnika (Fakultet u celini)
– značajne korelacije su boldirane.

PITANJE	Korelacija sa prosecnom ocenom
Da li se nastava redovno održava- predavanja	0.013
Da li se nastava redovno održava- konsultacije	.022
Razumljivost i način izlaganja materije predviđene predmetom	-0.01
Usaglasenost plana predavanja i obima materije predviđene predmetom	0.005
Podsticanje studenata na aktivnost, kritičko razmišljanje i kreativnost	-.022
Predavanja nastavnika pomazu studentu da lakše savlada materiju predviđenu predmetom	-0.01
Obim i kvalitet preporučene literature	-0.00
Nastavnik daje korisne informacije za budući rad studenata	-.029
Nastavnik odgovara na pitanja i vodi računa o studentskim komentarima	-0.00
Profesionalnost i etičnost nastavnika u komunikaciji sa studentima	-0.00
Objektivnost i nepristrasnost u oceni znanja studenata	-0.00
Opšti utisak	-0.00
Ukupan skor	-0.01
MEDIJANA	0.01

Povezanost statusa studenata (budžetski ili samofinansirajući) i procena nastavnika:

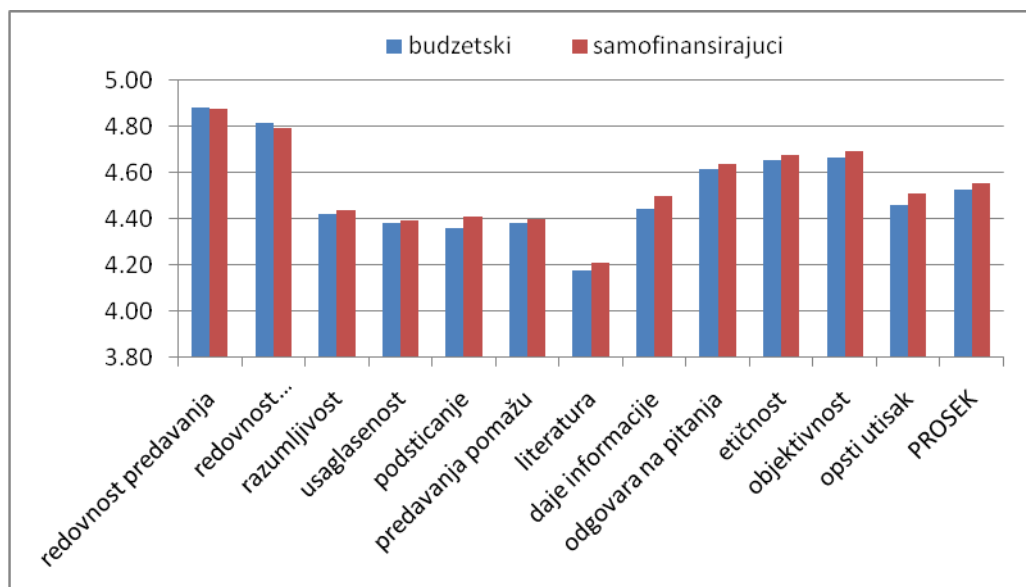
Takođe, ispitivana je i povezanost statusa studenata i procena nastavnika, da bi se utvrdilo da li bolje ocene nastavnicima daju studenti koji se finansiraju iz budžeta. Povezanost je određivana Analizom varijanse. Povezanost je određivana za Fakultet u celini.

Na nivou celog fakulteta dobijena je značajna povezanost statusa studenata i procena nastavnika na nekoliko pitanja (ta pitanja su boldirana u narednoj tabeli) i na opštem utisku (Tabela 3). Na svim pitanjima na kojima je dobijena značajna razlika samofinansirajući studenti daju nastavnicima nešto više ocene (grafikon 5). Na preostalim pitanjima (nisu boldirana u narednoj tabeli) samofinansirajući i budžetski studenti daju slične ocene nastavnicima i saradnicima.

TABELA 3: Povezanost statusa studenta (budžet-samofinansiranje) i procena nastavnika (Fakultet u celini) – značajne razlike su boldirane.

PITANJE	df1	df2	F	Sig.
Da li se nastava redovno održava- predavanja	1	13699	0.15	0.70
Da li se nastava redovno održava- konsultacije	1	10583	2.42	0.12
Razumljivost i način izlaganja materije	1	13719	0.75	0.39
Usaglasenost plana predavanja i obima materije	1	7997	0.11	0.74
Podsticanje studenata na aktivnost i kreativnost	1	13669	5.16	0.02
Predavanja pomazu studentu da lakše savlada materiju	1	13648	0.33	0.57
Obim i kvalitet preporučene literature	1	7865	1.06	0.30
Nastavnik daje korisne informacije za budući rad	1	13553	7.27	0.01
Nastavnik odgovara na pitanja...	1	13684	1.15	0.28
Profesionalnost i etičnost nastavnika u komunikaciji	1	13668	1.48	0.22
Objektivnost i nepristrasnost u oceni znanja studenata	1	11859	2.11	0.15
Opšti utisak	1	13652	6.23	0.01
UKUPNO	1	13815	3.03	0.08

GRAFIKON 5: Povezanost statusa studenata (budžetski ili samofinansirajući) i procena nastavnika (Fakultet u celini).

Povezanost prisustvovanja časovima i procena nastavnika:

Ispitivana je povezanost prisustvovanja časovima i procena nastavnika, da bi se utvrdilo da li bolje ocene nastavnika daju studenti koji češće prisustvuju časovima. Povezanost je određivana Pirsonovim koeficijentom korelacije. Ovaj koeficijent uzima vrednosti od 0 do 1 ako je povezanost direktno proporcionalna, ili od 0 do -1 ako je obrnuto proporcionalna. Vrednosti bliže nuli označavaju nisku, a bliže 1 ili -1 visoku povezanost. Povezanost je određivana za Fakultet u celini.

Za ceo Fakultet:

Na nivou celog fakulteta dobijena je značajna povezanost prisustvovanja časovima na skoro svim pitanjima i sa ukupnim skorom; povezanost nije dobijena samo na pitanju *Usaglasenost plana predavanja i obima materije predviđene predmetom* (Tabela 4). U proseku, studenti koji češće posećuju predavanja daju nešto više ocene nastavnicima. Iako značajne, dobijene povezanosti su jako male (prosečna povezanost je oko 0.04), tako da je uticaj uspeha na studijama na procene zanemarljiv. Taj uticaj je manji od 0.2%, što znači da su drugi faktori daleko važniji pri proceni nastavnika od strane studenata (preko 99.8% procene je određeno drugim faktorima).

TABELA 4: Povezanost prisustvovanja časovima i procena nastavnika (Fakultet u celini) – značajne korelacije su boldirane.

PITANJE	Korelacija sa prisustvom
Da li se nastava redovno održava- predavanja	.036
Da li se nastava redovno održava- konsultacije	.043
Razumljivost i nacin izlaganja materije predviđene predmetom	.042
Usaglasenost plana predavanja i obima materije predviđene predmetom	0.00
Podsticanje studenata na aktivnost, kriticko razmišljanje i kreativnost	.056
Predavanja nastavnika pomazu studentu da lakse savlada materiju predviđenu predmetom	.048
Obim i kvalitet preporučene literature	.037
Nastavnik daje korisne informacije za buduci rad studenata	.049
Nastavnik odgovara na pitanja i vodi racuna o studentskim komentarima	.037
Profesionalnost i eticnost nastavnika u komunikaciji sa studentima	.022
Objektivnost i nepristrasnost u oceni znanja studenata	.018
Opšti utisak	.045
Ukupan skor	.052
MEDIJANA	.04

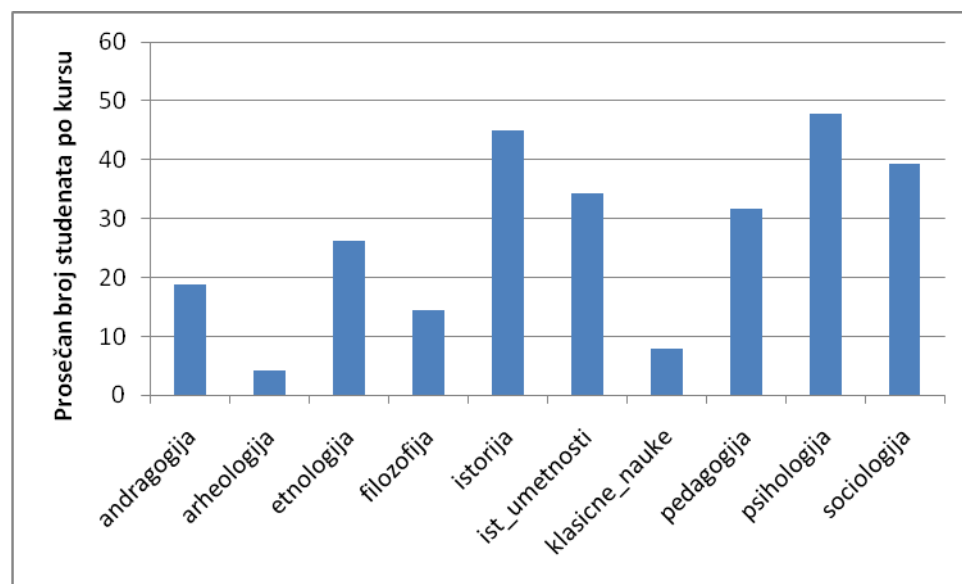
Razlike između studijskih grupa u broju procenjivača

Postoje razlike u u broju studenata koji su radili procenu između studijskih grupa ($F_{(9, 465)}=8.35$, $p< 0.01$). Najviše studenata po jednom kursu je procenjivao Odeljenje za psihologiju, $M = 47.88$ ($SD=67.84$) i Odeljenje za istoriju, $M = 44.97$ ($SD=29.31$), a najmanje Odeljenje za klasične nauke, $M = 7.93$ ($SD=8.06$) i Odeljenje za arheologiju, $M = 4.23$ ($SD=4.10$).

TABELA 5. Prosečan broj procenjivača po kursovima za svako odeljenje.

	N	Aritmetička sredina	SD
Andragogija	30	18.73	16.06
Arheologija	40	4.23	4.10
Etnologija i antropologija	40	26.15	14.83
Filozofija	64	14.44	14.93
Istorija	38	44.97	29.31
Istorija umetnosti	44	34.25	30.23
Klasične nauke	28	7.93	8.06
Pedagogija	47	31.79	34.84
Psihologija	72	47.88	67.84
Sociologija	72	39.32	41.74
Fakultet u celini	475	29.29	38.66

GRAFIKON 6. Prosečan broj procenjivača po odeljenjima.

Razlike u broju procenjivača i prosečnoj oceni i odnosu na prethodne godine (elektronsko-papirno)

Kada je u pitanju odnos broja procenjivača po jednom kursu u školskoj 2017/2018. godini (papir-olovka na većini i elektronska evaluacija na jednom odeljenju) i u ranijim evaluacijama (papir-olovka evaluacija na svim odeljenjima) vidimo da postoji blagi porast broja procenjivača. Naime, sa prosečnih 20.57 procena po jednom kursu ovogodišnja evaluacija je porasla na prosečnih 29.29, što je značajno više u odnosu na ranije papir-olovka evaluacije. Porast broja procenjivača je naročito vidljiv i značajan u odnosu na ranije elektronske evaluacije na kojima je prosečan broj procenjivača iznosio 7.73.

TABELA 6. Razlika prosečnog broja procenjivača pri elektronskoj i papir-olovka evaluaciji.

	N	AS	SD	t	df	Sig.
Razlika u odnosu na ranije papir-olovka	475	29.29	38.66	4.91	474.00	0.00
Razlika u odnosu na ranije elektronske				12.15	474.00	0.00

Kada je u pitanju odnos prosečne ocene koju studenti daju nastavnicima u školskoj 2017/2018. godini (papir-olovka/elektronska evaluacija) i u ranijim evaluacijama (papir-olovka evaluacija) vidimo da postoji značajna promena. Naime, u ranijim, papir-olovka evaluacijama prosečna ocena data nastavniku od strane studenata je bila 4.4, a u školskoj 2017/2018. godini iznosi 4.53. Međutim, iako značajna zbog veoma velikog broja procena, promena prosečne ocene je jako mala i praktično zanemarljiva jer iznosi samo 0.13.

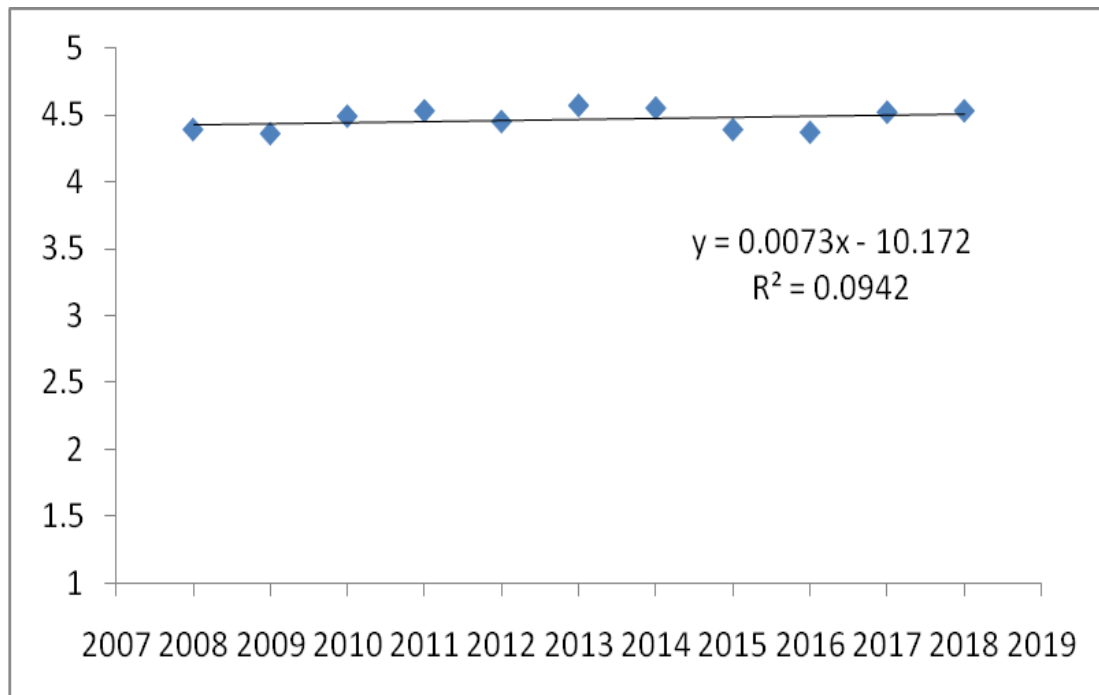
TABELA 7. Razlika prosečne ocene nastavnika pri elektronskoj i papir-olovka evaluaciji.

test=4.4	N	AS	SD	t	df	Sig.
prosek	14269	4.53	0.65	0.00	0	0.00

Dakle, prosečna ocena nastavnika, kao i svi ostali trendovi (razlike između odeljenja, između budžetskih i samofinansirajućih studenata, povezanost sa uspehom i prisustvom) se NISU značajno promenili uvođenjem elektronske evaluacije kao ni ponovnim vraćanjem na papir-olovka ispitivanje. Jedino se vraćanjem papir-olovka evaluacije povećao broj procenjivača u odnosu na elektronsku.

Trend promene ukupne prosečne ocene fakulteta

Prosečna ocena koju student daju nastavniku/kursu na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu pokazuje priličnu stabilnost u vremenu i kreće se oko 4.5. U periodu od školske 2007/2008. godine, do danas, vidimo da se ta ocena praktično ne menja i kreće se u rasponu od 4.3 do 4.6.

Analiza instrumenta

Instrument koji se koristi u studentskoj evaluaciji pedagoškog rada na osnovnim studijama sastoji se od 12 tvrdnji za nastavnike i 10 tvrdnji za saradnike. Uopšteno govoreći, instrument pokazuje zadovoljavajuće merne karakteristike. Pouzdanost je određivana Krombahovim Alfa koeficijentom, koji može imati vrednosti od 0 do 1; što je ovaj koeficijent bliži 1 pouzdanost je veća, odnosno procenat moguće greške merenja je manji. Unutrašnja pouzdanost korišćenog upitnika je preko 0.90 (Kronbahov Alfa koeficijent=0.93). Faktorska analiza izdvaja jedan faktor koji objašnjava 57.44% varijanse u procenama, odnosno odgovori na svim stavkama su povezani, što daje osnovu za računanje ukupnog skora.

TABELA 8: Matrica komponenata (prikazuje strukturu faktora, tj. pokazuje koliko svaka od stavki korelira sa zajedničkim faktorom).

	Komponenta (faktor)
Da li se nastava redovno održava- predavanja	0.42
Da li se nastava redovno održava- konsultacije	0.55
Razumljivost i način izlaganja materije predviđene predmetom	0.81
Usaglasenost plana predavanja i obima materije predviđene predmetom	0.75
Podsticanje studenata na aktivnost, kritičko razmišljanje i kreativnost	0.80
Predavanja nastavnika pomazu studentu da lakše savlada materiju predviđenu predmetom	0.84
Obim i kvalitet preporučene literature	0.68
Nastavnik daje korisne informacije za budući rad studenata	0.84
Nastavnik odgovara na pitanja i vodi računa o studentskim komentarima	0.82
Profesionalnost i etičnost nastavnika u komunikaciji sa studentima	0.79
Objektivnost i nepristrasnost u oceni znanja studenata	0.75
Opšti utisak	0.90

Metod izdvajanja faktora: Analiza glavnih komponenata
Izdvojena je jedna komponenta (faktor)

GRAFIKON 7. Katelov skater dijagram, tj. prikaz pouzdanosti dobijenih faktora na upitniku (vidi se da se jasno izdava jedan faktor od ostalih).

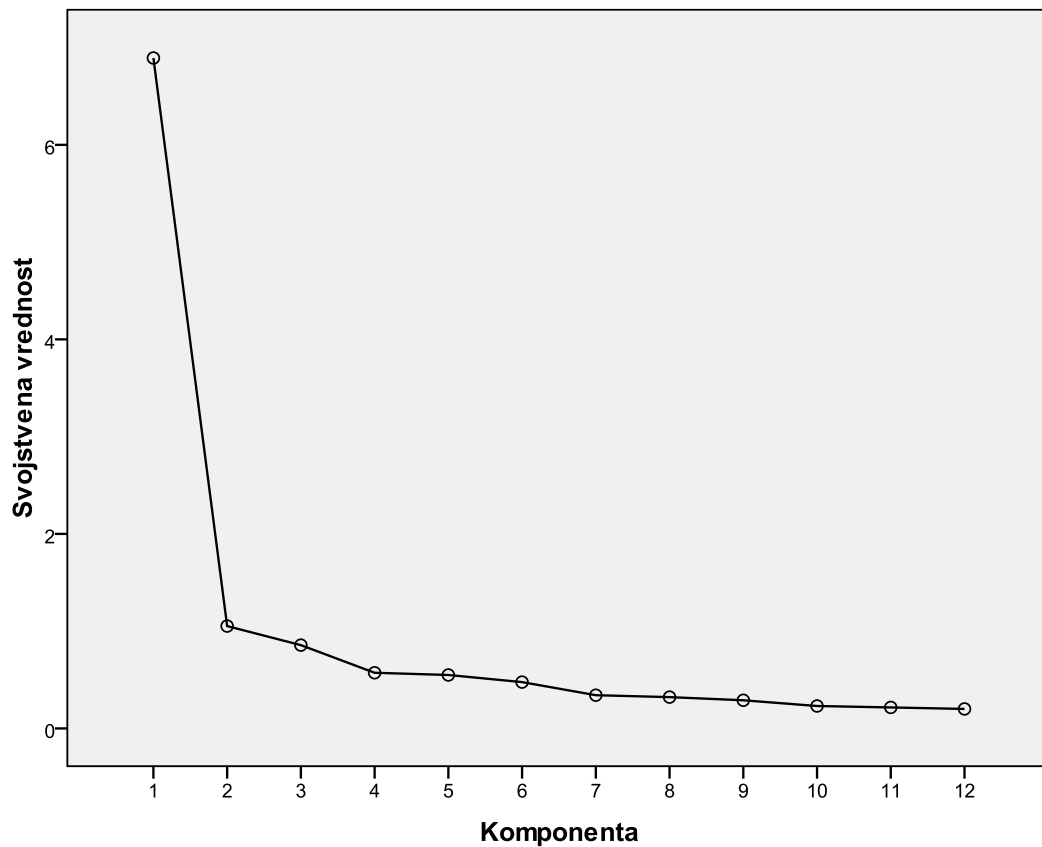

TABELA 9: Procenat objašnjene varijanse.

Komp onenta	Početne svojstvene vrednosti			Suma kvadriranih zasićenja		
	Total	Procenat varijanse	Kumulativni %	Total	Procenat varijanse	Kumulativni %
1	6.89	57.44	57.44	6.89	57.44	57.44
2	1.05	8.77	66.21			
3	0.86	7.14	73.35			
4	0.57	4.77	78.12			
5	0.55	4.58	82.70			
6	0.48	3.97	86.67			
7	0.34	2.85	89.51			
8	0.32	2.68	92.20			
9	0.29	2.41	94.61			
10	0.23	1.92	96.53			
11	0.22	1.80	98.33			
12	0.20	1.67	100.00			

Metod izdvajanja faktora: Analiza glavnih komponenata